

LSHDB

SynHør-bladet

22. årgang

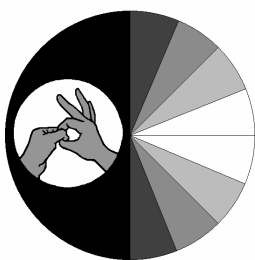
Nr 2 - 2013



**Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde
(LSHDB)**

Innhold

Styrets hjørne	3	Sjakk for døvblinde	14
Til den det måtte gjelde	4	Forbundsleder Åshild 60 år	15
Holmenkollstafetten 2013	7	Robobraillie.org - en suksess	15
"Verden sett i ekko"	8	Test på hørsel gjennom jekslene	16
Kjenner du til individuell plan?	11	Tare på langs	16
		Rådgivningskontor i Trondheim	17



LSHDB

Landsforbundet for kombinert Syns– og Hørselshemmede/Døvblinde

Leder: Åshild Johansen
Tlf: 402 34 452
E-post: aashild.lovise@ebnett.no

Nestleder: Kari Kristine Engan
Tlf: 72 88 94 01
E-post: kariengan@c2i.net

Styremedlem: Birgit Hagerupsen
Tlf: 960 46 065
E-post: bibbihagerupsen@lshdb.no

Styremedlem: John Sandell
Tlf: 915 45 424
E-post: johnsandell44@gmail.com

Styremedlem: Hege Dahlen
Tlf: 970 01 093
E-post: hebedahl@online.no

1. varamedlem: Odd Paulsen
2. varamedlem: Harald Vik

SynHør-bladet
Redaktør: Birgit Hagerupsen
SMS. 960 46 065
E-post: bibbihagerupsen@lshdb.no

Adresse:

LSHDB
Skippergata 33
0154 Oslo

E-post: kontor@lshdb.no
Internett: www.lshdb.no
Tlf: 22 41 34 24
Mobil: 95 94 93 57
Daglig leder: Karin Andvig

Kontoret er åpent onsdager
(annenhver), torsdager og fredager.
Kontoret ligger i 5. etasje.

Trykk: Rycon AS
Layout: Birgit Hagerupsen

Opplag 330 stk

Styrets hjørne



Birgit Hagerupsen.
styremedlem

Kjære medlemmer og lesere.

I skrivende stund er påsken over - og nå er hverdagen her igjen.

Før påske har det skjedd mye, da vår medlem, Harald Vik, sendte et sterkt og åpent brev etter sitt avslag på tolk/ ledsager til opphold på Beitostølen. Det kom mange reaksjoner, og det ble publisert i noen aviser og kom opp som innslag i Dagsrevyen 3 dager på rad i mars. Hovedinnslag ved Lør-dagsrevyen ble det, til glede for oss!

LSHDB og FNDB hadde hatt et skuffende møte med Arbeiderdepartementet som ikke vil fjerne eller endre det nye rundskrivet.

Jeg har opprettet en støttegruppe på Facebook, "Støttegruppe mot reduserte rettigheter til tolk/ledsagerhjelp for døvblinde", og i skrivende stund er det 2408 medlemmer. Kom og støtt gruppen på Facebook.

Vi skal i dialog med Arbeiderdepartementet ang det nye rundskrivet, og vi kommer til å informere dere hele tiden via LSHDB Facebook, støttegruppen og vår hjemmeside, www.lshdb.no

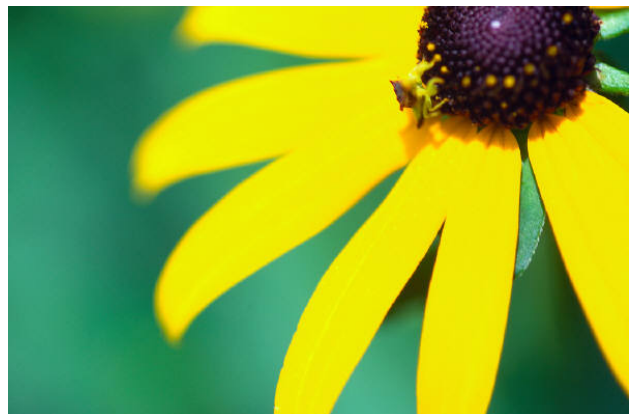
Nå er våren her, og mange av oss ser veldig frem til det, fordi nå er det mer lysere ute hele dagen. Mange av oss

skal delta på Holmenkoll-stafetten 11. mai, og i skrivende stund holder mange av oss i gang med regelmessig trening og frem til helgen i mai.

LSHDB skal ha representantskapsmøte på Eikholt onsdag 3. april, og rapporten derfra kommer i neste nummer.

Jeg som redaktør i SynHør-bladet søker 1-2 medarbeidere til å jobbe med bladet og hjemmesiden vår. Du må være tilgjengelig på e-post og ha tilgang til pc. Jeg kan lære deg om hvordan bruke programmet til å sette inn artikler på vår hjemmeside. Ta kontakt med meg på e-post: bibbi-hagerupsen@lshdb.no

Jeg ønsker dere en riktig god VÅR!



Til den det måtte gjelde

Mitt navn er Harald Vik. Jeg er 69 år gammel og døvblind.

Jeg ble født i Hardanger, nærmere bestemt i Jondal. Jeg ble født uten hørsel.

Da det ikke fantes tegnspråkkompetanse blant lærerne i min hjembygd, gjennomførte jeg grunnskolen ved Skådalen skole (døveskole) i Oslo. Allerede tidlig i min barndom ble det avdekket at jeg i tillegg til min døvhet hadde problemer med synet. Etter endt grunnskole utdannet jeg meg til skredder ved yrkesskolen i Stavanger. Jeg var svært glad i virket som skredder. Etter endt eksamen som skreddersvenn (1964) var mitt synstap blitt så stort at planen om en karriere som skredder måtte skrinlegges. Jeg flyttet til Oslo. I Oslo fikk jeg meg jobb som fabrikkarbeider.

Etter som årene gikk ble mitt synstap så stort at jeg ikke våget å bevege meg utendørs etter mørkets frembrudd. Jeg var på vei inn i isolasjon. Under et besøk i Trondheim i 1978, traff jeg min kone Bente. Vi giftet oss vinteren 1980. Samme år flyttet vi inn på Eikholt, senter for døvblinde i Drammen. Det var en fin tid. Min kone hadde tidligere blitt rammet av kreft i hjernen. Etter hvert som svulsten vokste ble hennes syn og hørsel stadig svakere, og til slutt ble hun helt døv og blind. Bente døde i 1984.

Jeg hadde i mange år forberedt meg på at jeg ville komme til å miste synet helt. Jeg hadde lært meg brail

(punktskrift) og tatt i bruk hjelpemidler som kunne være nyttige den dagen synet forsvant helt. Sommeren 1985 var jeg helt blind.

Jeg slet med angst og depresjon. Min lege på den tiden var meget bekymret for min tilstand. Han anbefalte meg på det sterkeste å komme meg ut og i aktivitet. Som døvblind krevde dette selvsagt at jeg fikk tilgang på personer som kunne kommunisere med meg. Jeg var heldig og etter hvert ble jeg en del av et miljø som hadde de samme interessene som meg. Sykling og løp. Jeg var i svært dårlig form når jeg tok mine første forsiktige treningsturer med mine ledsagere, men jeg merket rask fremgang, både ved min fysiske- og mentale helse.

Sommeren 1987 syklet jeg tandem fra Oslo til Roma. Dette skulle vise seg og bli et stort vendepunkt i mitt liv. I Roma fikk jeg audiens hos Pave Johannes Paul II. Jeg hadde med meg tegnspråktolk (jeg føler på tolkens hender hva som blir sagt og formidlet) og ble overrasket da tolken sa at paven ønsket å hilse på meg personlig. Da jeg rakte ut hånden for å hilse, kunne jeg kjenne at han la noe i min hånd. Det var et gullkors. Jeg hadde ikke bare blitt velsignet av paven, men også mottatt gullkorset. Etter denne hendelsen gjorde jeg det til min livs oppgave å kjempe for funksjonshemmedes rett til deltakelse på alle arenaer.

Denne oppgaven har sendt meg på reiser rundt omkring i hele verden.

Jeg har besøkt skoler både for funksjonsfriske og funksjonshemmede i over 50 land.

Min siste reise var til Burma. Her besøkte jeg en skole for blinde. Jeg trodde jeg var den første døvblinde som besøkte denne skolen, men jeg tok feil. Helen Keller besøkte skolen i 1959. Jeg møtte Helen Keller under hennes norgesbesøk i 1957. Lite visste jeg den gang om hvor lik vår skjebne skulle komme til å bli. Hun har vært et stort forbilde og til stor inspirasjon.

Det er i dag lenge siden 1985 og tanken på alt jeg har opplevd disse årene gjør meg takknemmelig. Jeg har løpt New York Marathon 19 ganger, og syklet Trondheim-Oslo (Den store styrkeprøven) like mange. Min deltakelse er viktig. Viktig fordi den viser hva som er mulig selv med store utfordringer knyttet til tap av funksjoner.

Våren 2006 mottok jeg Kongens fortjenestemedalje for min innsats for funksjonshemmede. Det var en stor dag. Kongefamiliens innsats og deltakelse ved arrangementer for funksjonshemmede er svært viktig, og ikke minst til stor inspirasjon.

Som døvblind er jeg helt avhengig av å bruke tolk når jeg skal kommunisere med hørende. NAV har gjort dette mulig for meg siden 1985. Den tolketjenesten jeg har mottatt har vært helt avgjørende for mitt liv og min helse. Jeg har møtt statsledere og guvernører over hele verden. På spørsmål om hvordan jeg som døv og blind kan kommunisere så godt med omgivelse-

ne, har jeg alltid pekt på den norske velferdsmodellen som fasit. Det er den som har realisert mine drømmer.

Mange har tatt opp notatblokken når jeg har holdt foredrag om hvordan den norske modellen fungerer, og det har vært med stolthet jeg har presentert den.

Det var derfor med skuffelse og sorg jeg mottok meldingen om at arbeids- og velferdsdepartementet har fjernet mulighetene for tolk til fritids- og treningsaktiviteter.

Jeg har allerede mottatt mitt første avslag om tolk. Avslaget var begrunnet med utgifter knyttet til tolkens lønns- og reisekostnader. Sjøkket ble desto større når jeg oppdaget at de hadde sendt meg kostnadsoverslag over en tidligere reise. Dersom hensikten til NAV var å gi meg dårlig samvittighet for bruken av ressurser, så klarte de det!

Denne uken skulle jeg ha vært på Beitostølen. Beitostølen er et eldorado for blinde og svaksynte, og jeg anser det som mitt andre hjem. Dit har jeg reist for trening og rekreasjon de siste 30 årene. Jeg og Bente reiste dit på bryllupsreise nettopp fordi det var så godt tilrettelagt for våre funksjonsutfordringer.

Svaret fra NAV var at jeg kunne gå på ski i Drammen. Jeg fikk altså tolk til ski og trening dersom jeg holdt meg hjemme, men dersom jeg skulle til Beitostølen kunne jeg ikke få med meg tolk.

Gruppen med døvblinde i Norge er svært liten. Kostnadene knyttet til å gi oss muligheten til deltakelse og et fullverdig liv er små i forhold til den gevinsten vi opplever.

Det er nå snart 30 år siden jeg kunne se. Det er 30 år siden jeg slet med angst og depresjoner. Det er snart 30 år siden jeg ble gitt muligheten til et fullverdig liv.

Hadde jeg ikke hadde evnet å komme ut av det uføre jeg befant meg i for 30 år siden, hadde jeg i stedet for å bo i min egen leilighet i dag, vært pasient ved et spesialsykehjem. Denne kostnaden ville vært betydelig større enn kostnadene knyttet til min bruk av tolk/ledsager.

Dersom disse mulighetene nå forsvinner, er jeg redd for at den isolasjon dette vil medføre, i løpet av kort tid vil resultere i at jeg igjen kjemper mot angst og depresjon. Ensomheten i total stillhet og mørke er grusom. Jeg vil heller ønske å dø så fort som mulig, enn å kjempe mot ensomheten og dens demoner igjen.

Endringene vedrørende døvblindes rettigheter ble gjort med et pennestrøk. Jeg håper at de rette myndigheter nå retter opp det som må ha vært en forhastet og udrøftet avgjørelse.

Harald Vik



Holmenkollstafetten 2013

Pressemelding fra Team SH-DB, skrevet 24. mars 2013

10. – 12. mai samles 27 mennesker som har kombinert syns- og hørselshemming (døvblindhet) om et felles tema: å være fysisk aktiv selv om en har nedsatt syn og hørsel. Målet med arrangementet er å gjennomføre Holmenkollstafetten med to stafettlag, Team SH – DB Turbo og Team SH – DB Mix. Deltakerne vil ha hver sin løpe-ledsager som enten vil være en tolk, en tolkestudent eller en frivillig. Frivillige er enten en fra sin egen familie (far, fetter) eller en venn/venninne.

Arrangementet får økonomisk støtte fra ExtraStiftelsen via Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede (LSHDB), og samarbeidsorganisasjonen er Foreningen Norges Døvblinde (FNDB).

Det er stor aldersspredning av de påmeldte deltakerne hvor den yngste er 16 år og den eldste godt over 70 år. De kommer fra hele Norge, og gleder seg til å treffes og ha en spennende og aktiv helg sammen.

Det er tredje året vi har fått midler fra ExtraStiftelsen hvor første gang var i 2011. I fjor fikk vi med oss fem personer under 30 år, men i år er det foreløpig 3 som er under 30 år. Det er fremdeles tre ledige plasser på stafettlagene.

Nytt i år er at et filmteam er engasjert

til å feste begivenhetene på film. Dette blir et dokument som vil vise betydningen av å være fysisk aktiv, og å kunne møtes. Vi som har døvblindhet bor spredt i Norge, og for mange er det store avstander hvis en ønsker å besøke hverandre. Derfor er slike samlinger av stor betydning for oss.

Et positivt innslag til årets arrangement er en elev ved Medie- og kommunikasjonslinjen ved Nannestad videregående skole. Tord Sindre Trøen tok etter forespørsel fra deltaker Cor van der Lijcke utfordringen å designe logo til Team SH-DB. Han har samarbeidet tett med Cor og prosjektleder Berit R. Øie. Logoene skal trykkes på knalloransje t-skjorter som prosjektmedarbeider Bedir Yiyit har ansvar for. Alle som løper for Team SH-DB, vil få hver sin t-skjorte, det vil si ca 70 personer, medregnet tolkestudentene.

Det er også nytt med å bruke tolkestudentene. Dette er 3. årskull, og de har vist stor interesse av å være med. En unik mulighet å observere og kanskje prøve seg litt som tolk underveis denne helgen. Erfaringen kan komme godt med like før de avsluttende eksamener i mai.

"Verden sett i ekko"- del 2

Av Sander Grinder

Oversatt av Cor van der Lijcke og Helen Hartog

Kilde: NRC Handelsblad, Nederland

I del 1 av artikkelen om ekkolokalisering kunne du lese om Daniel Kish (1966), en amerikaner som ble blind bare 1 år gammel. Han utviklet som liten (helt på egen hånd) ekkolokalisering ved å klikke med tungen og lytte til ekkoet. Slik kunne han oppdage gjenstander rundt seg, og han fungerte som et barn som kunne se.

Han er helt uenig med tradisjonell opplæring av synshemmede, som gjør dem avhengige og svekker selv-tilliten.

Han studerte psykologi og pedagogikk og stiftet i 2001 organisasjonen World Access for the Blind for å spre budskapet og opplære blinde til å bruke ekkolokalisering.

I denne delen av artikkelen beskrives erfaringen til en elev av Daniel Kish og Kish forklarer litt mer om sitt synspunkt på ekkolokalisering.

Rudjer Glavurtic (1973) er en av elevene i metoden som Kish utviklet. Glavurtic ble blind da han var fjorten år gammel. "I 1988 eller 1989, det husker jeg ikke nøyaktig," sier kroaten i sin skumringsmørke stue i hjemmet sitt i den nederlandske byen Utrecht. Han lider av retinitis pigmentosa, en tilstand der kjegleceller i netthinnen degenererer langsomt. "De fleste som lider av denne øyesykdommen beholder et tunnelsyn, men jeg kan bare

skimte kanten av min tunnel. Jeg får et inntrykk av lys og mørke, og oppdager for eksempel hvis noen står foran meg."

Fra den ene dagen til den andre kunne jeg ikke se lenger, sier Glavurtic: "Det var en emosjonell periode. Det tok lang tid før jeg aksepterte at jeg var blind. Jeg ønsket ikke å oppføre meg som en blind mann, jeg nektet å famle rundt for å finne veien. Det tok hele 7 år etter at jeg ble blind, før jeg lærte å gå med stokk. Jeg kunne bare finne fram til steder ved hjelp av mine foreldre og venner."

Under Balkankrigen i 1993 flyttet Glavurtic med foreldrene sine til Zagreb i Kroatia, en by han ikke kjente. Men i stedet for at han opplevde hindringer inspirerte dette ham til "tilfeldige fot-turer". "Jeg begynte å gå og lot fargen på trafikklysene avgjøre om jeg skulle gå videre rett fram, til høyre eller til venstre. Jeg likte det fordi jeg ble bedre kjent med området på denne måten. Men noen ganger gikk jeg vill. Da visste jeg ikke hvor jeg var. Da gikk jeg videre og etter hvert kom jeg plutselig tilbake til et kjent sted, mens jeg trodde jeg var på et annet sted. Jeg kalte det for teleportering."

Senere flyttet Glavurtic til Nederland for å studere ved konservatoriet. Igjen til en storby som han aldri kunne oppfatte med øynene, men Glavurtic sier han vet nøyaktig hvordan byen ser ut. "Jeg føler atmosfæren. Jeg kjenner de faste punktene på hva jeg hører og hva jeg lukter, og noen ganger på

mønsteret på gatene som jeg kjenner med føttene mine. Og siden jeg lærte ekkolokalisering tør jeg noen ganger å gjennomføre tilfeldige turer her også. En får nemlig bedre utbytte av treningen i ukjent område enn på ruter som du allerede kjenner. Da er det nemlig færre nye objekter å oppdage. Mange mennesker som ser meg på gaten i full fart, tror ikke at jeg er blind. De ser meg gå uten stokk og mine øyne er åpne, slik at det ser ut som jeg ser på dem. "

Glavurtic forteller stolt at hans førerhund Afra, som under intervjuet ligger trygt ved føttene hans, nettopp er blitt pensjonist. Med en alder på ti år, er den blonde labradoren for gammel til å være øynene til sin eier "Jeg ville overta henne fra den nederlandske tjenesten som eier førerhunder, og beholde henne som kjæledyr, og jeg søker ikke om en ny førerhund," sier kroaten. "Jeg klarer meg helt fint med den hvite stokken. En hund er noen ganger upraktisk, for eksempel når den må lære en ny rute. Med min blindstokk og ved bruk av ekkolokalisering går jeg nå til steder jeg aldri har vært før. Jeg er mer selvstendig enn noen gang i livet mitt "

For ikke-synshemmede er det vanskelig å forestille seg at noen orienterer seg bare ved lydreflekser som danner en tilstrekkelig visjon. Hvordan er det å boltre rundt som en menneskelig flaggermus? Daniel Kish gjør et forsøk å forklare: "Min verden består steder og dimensjoner, av konturer, former og dybden av strukturer. Jeg observerer om flater er absorberende eller reflekterende , om de er ødelagte eller helt solide. Det tar vanligvis et

par klikk for å finne ut nøyaktig hvordan noe ser ut. "

Ifølge Kish kan ekkolokalisering best sammenlignes med berøring av gjenstander, men da fra avstand. "Gjennom mine klikkende ekko opplever jeg verden som om armene mine strekker seg ut hundrevis av meter for å berøre bygninger eller objekter. Jeg får på denne måten en god oversikt over hvordan verden rundt meg ser ut. Jeg ser et romslig miljø, uten farge, uten kontrast, ingen svart og hvitt. Det kommer veldig nær synet, men er annerledes. Noen rapporterer lysglimt og skygger mens de bruker ekkolokalisering. Ekkoene kommer visuelt inn i hjernen deres. Men fargene de ser er ikke ekte, de bruker fantasien."

Glavurtic er en av dem som lærte å bruke ekkolokalisering for å gjenkjenne former av objekter. Det begynte med biler på gaten, da han oppdaget at han kunne høre hvor panseret endte og kupeen begynte. Nå skiller han personbiler og varebiler fra hverandre, men hans gjenkjennelsesevne går ikke så langt at han kjenner igjen bilmerket.

"Inntrykket jeg får ved ekkolokalisering, er ganske grovt," sa Glavurtic. "Min instruktør fortalte meg en gang at det som tolkes med ekkolokalisering er opp til fem tusen ganger mindre skarpt i forholdt til å kunne se det. Jeg klarer for eksempel å se at et objekt på gaten er tynt nederst og deretter utvider seg. Det kan være et

tre eller et veiskilt. Men hvis det ikke høres ut som metall, og det myke ekkoet av blader returnerer, så det må være et tre. Her gjelder det å bruke fornuften og utelukke muligheter, så noen ganger blir det vanskelig å finne ut hva gjenstanden er. "

Ekkolokalisering er nøkkelen til frigjøring fra blindhet, sa Daniel Kish, som bruker seg selv og elevene som lærte ekkolokalisering som bevis .

"Ekkolokalisering gjør blinde selvhjulpne og gir dem selvtilliten tilbake. En av de største feilene som samfunnet gjør, er at vi gjør synshemmede en bjørnetjeneste: Vi lærer dem å være avhengige. Men når de tilpasser seg sin funksjonshemming, trenger de ikke lenger å stole på andres øyne. "

Kish tror at ekkolokalisering er en evne vi har arvet fra menneskets evolusjonære fortid. "Det tidlige menneske var primært byttedyr, ikke rovdyr," sier han. "Dette betydde at det ofte

var for farlig å lete etter mat på dagtid, så leting etter mat måtte gjøres i skumring eller om natta. Det tidlige menneske brukte sin sans for berøring og ekkolokalisering til å orientere seg i mørket. Som bevis fører jeg at ingen av de to teknikkene er svært vanskelig å lære.

"Men det moderne mennesket har glemt mye, vi har gått lenger og lenger bort fra disse evnene. Vi lever i en visuell verden, som blir bare mer og mer visuell takket være TV og datamaskin. Men samtidig har flere vitenskapelige studier vist at også seende mennesker bruker informasjon etter ekko mer enn vi noen gang trodde. Hadde det ikke vært flott å lære opp våre barn, slik at de lærer å bruke alle sine sanser igjen? "



Kjenner du til individuell plan?

Alle mennesker med behov for langvarige og sammensatte tjenester fra det offentlige hjelpeapparatet har rett til å få utarbeidet en individuell plan (IP). Denne rettigheten er det mange som ikke kjenner til.

Målet med IP er å sikre bedre og mer samordnende tjenester, uten at den som trenger tjenestene selv skal koordinere alle de ulike etatenes hjelpeordninger.

Dersom du eller ditt barn har behov for langvarig og koordinerte tjenester på grunn av en funksjonshemning eller kronisk sykdom er du i målgruppen for en IP. Ditt behov for tjenester må ha en viss varighet. Men det kreves ikke at behovet skal være varig eller strekke seg over et bestemt antall måneder eller år. Du må ha behov for minst to eller flere helse- og omsorgstjenester, det vil si tjenester fra forskjellige tjenesteytere i kommunen. I forkant vil det bli gjort en helhetlig vurdering av om det nødvendig med en individuell plan.

Hva inneholder en individuell plan? De fleste kommuner og helseforetak har en eller annen form for standardisert mal for IP. Malen skal være så fleksibel at den kan tilpasses dine individuelle behov.

Følgende punkter er pålagte å ha med i planen:

- En oversikt over pasientens og brukerens mål, ressurser og behov for tjenester.

- En oversikt over hvem som deltar i arbeidet med planen.
- En angivelse av hvem som er koordinator.
- En oversikt over hva pasient og bruker, tjeneste- og bi-dragsyterne og eventuelt pårørende vil bidra med i planarbeidet.
- En oversikt over hvilke tiltak som er aktuelle og omfanget av dem, og hvem som skal ha ansvaret for disse.
- En beskrivelse av hvordan tiltakene gjennomføres.
- En angivelse av planperioden og tidspunkt for eventuelle justeringer og revisjoner av planen.
- Pasientens og brukerens samtykke til at planen utarbeides og eventuelt samtykke til at deltakere i planleggingen gis tilgang til taushetsbelagte opplysninger.
- En oversikt over nødvendig eller ønskelig samarbeid med andre tjenesteytere, institusjoner og etater.

Hvem vurderer retten til individuell plan?

Helse- og omsorgspersonell skal melde fra om behovet for en individuell plan. Selv om ingen har meldt i fra

om behovet, har kommunen en plikt til å vurdere om en person bør få tilbud om individuell plan. Den det gjelder må samtykke til at det utarbeides en individuell plan. Ved manglende samtykkekompetanse, kan pårørende eller verge gi samtykke på vegne av vedkommende.

Hvem har ansvaret for å utarbeide en individuell plan?

Kommunens helse – og omsorgstjeneste og helseforetaket har plikt til å sørge for å utarbeide en individuell plan. Når helsepersonell ser at det er behov for helsetjenester fra både spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten, skal helsepersonell varsle kommunens koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering har det overordnede ansvaret for å utarbeide en individuell plan.

Har du rett til å være med å utarbeide planen?

Du har rett til å delta i arbeidet med utarbeidelsen av individuell plan og det skal legges til rette for det.

Har du rett til å få gjennomført de tiltakene som står i planen?

Retten til individuell plan innebærer ikke en rett til å få gjennomført de tiltak som står i planen. Det er vedtak fra den enkelte tjenesteyter som gir deg rett til de enkelte tjenestene.

Hvem har ansvar for å koordinere tjenestene?

Kommunen skal ha en egen koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Enhver som har en individuell plan, skal ha en koordinator. Rett til

brukermedvirkning gjelder også ved valget av koordinator.

Hvor finner du reglene om individuell plan?

Reglene om individuell plan finner du blant annet i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-5, helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 7, spesialisthelsetjenesteloven § 2-5, psykisk helsevernloven § 4-1 og arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 15. Forskrift om habilitering og rehabilitering gir utfyllende regler om individuell plan, og beskriver innholdet i planen. Helsedirektoratet har også utarbeidet en veileder til forskriften og en brosjyre som retter seg mot brukeren.

Erfaringer fra FFOs Rettighetssenter

Det er i dag et økende misforhold mellom det å ha rett, og det å få rett, noe FFO har påpekt gjentatte ganger. Bare 21 prosent av de med omfattende bistandsbehov har en individuell plan. Langt færre av de med middels til stort bistandsbehov har en individuell plan – bare 9 prosent.

Riksrevisjonens undersøkelse om rehabilitering innen helsetjenesten slår fast at kun 17 prosent av de spurte i brukerundersøkelsen har en individuell plan. Av de som svarer at de ikke har en plan, oppgir over halvparten av dem at de ikke er blitt tilbudt en slik. Dette er et paradoks når det er bred erkjennelse, også i det kommunale tjenesteapparatet, om at individuell plan er et godt verktøy.

Henvendelser til FFO viser også at det er liten og tilfeldig kunnskap om individuell plan i pleie- og omsorgssektoren. Dette gjelder særlig kunnskap om

ulike trygdeytelser. Mange med sammensatte behov savner noen som kan ta helhetlig ansvar for deres situasjon. Det er også mange som gir uttrykk for et behov om at noen i hjelpeapparatet må se "hele bildet" og yte hjelp og bistand i henhold til dette, ikke bare innenfor sitt eget, avgrensede ansvarsområde.

Eksempel fra FFOs Rettighetssenter
Her er to henvendelser som handler om individuell plan:

1. Innringer er pårørende til gutt med AD/HD i tillegg til flere andre diagnoser. Han har ikke vært på skolen på over en måned. Innringer må være hjemme og hjelpe sønnen. Er selv blitt helt utslitt av både å ha jobb og hjelpe sønnen. Har vært sykemeldt ett år. Har søkt om arbeidsavklaringspenger men fått avslag. Har en individuell plan, men det fungerer ikke i praksis.

2. Saken gjelder kvinne som sliter med å nå fram i hjelpeapparatet. Hun har behov for hjelp fra flere hold, men klarer ikke å forholde seg til kontakten med flere forskjellige instanser som hver har sitt delansvar. Hun blir utslitt og har mistet oversikten. Dette har også gått utover daglige oppgaver som økonomi, og huset er nå på

tvangssalg. Hun har aldri fått en individuell plan og lur på om hun kan være i en posisjon for å få dette. Det har gang på gang blitt satt i verk en ansvarsgruppe, men uten klarhet i formål og uten at hun får innflytelse på hvem som skal koordinere. Hun lur på hva retten til individuell plan går ut på.

Saken ovenfor er et eksempel på at ikke alle som har krav på individuell plan har en slik. Erfaringer fra andre henvendelser viser at selv om man har en plan, opplever mange at planen ikke fungerer i praksis, at den ikke er oppdatert, eller at de ikke har en koordinator. Som svar til Riksrevisjonens undersøkelse om rehabilitering innen helsetjenesten uttaler Helse- og omsorgsdepartementet at det legges opp til en rekke aktiviteter for å styrke bruken av individuell plan, blant annet ved å vise til gode eksempler og god praksis. Dette imøte- ser vi i FFO med spenning.

Tekst: Andreas Habberstad (FFO) og Kristen Jüriloo (FFOs Rettighetssenter)

Sjakk for døvblinde

Av Kjell R. Johnsen

Det er ikke alle som er klar over at døvblinde spiller sjakk med like stor selvfølgelighet som seende og hørende.

Å delta i sjakkspill er en morsom utfordring for døvblinde som gir mulighet til å delta i samfunnslivet der det spilles sjakk.

Over alt kan døvblinde delta i sjakkklubber og spille sjakk mot seende og hørende. Men hvordan kan en døvblind spille sjakk?

Som blinde og svaksynte kan døvblinde bruke brikker som plugges fast i brettets plate med huller, således at man kan kjenne på brikkene. Sorte brikker markert med spiss på toppen og hvite med runde topper.

Det er anledning til å ha med seg tolk/ ledsager som gjengir for den døvblinde motstanderens melding. Videre at tolken gir beskjed om hva som tar av tiden på sjakklokken.

Det er fire aktive sjakkspillere i LSHDB samt noen andre som deltar

på kurs i sjakk som LSHDB arrangerer.

De døvblinde deltar i forskjellige sjakkturneringer i Norge samt i Sverige og Danmark.

LSHDB skal holde kurs i sjakk på Eikholt i tiden 30.september til 3.oktober samt årsmøte for Døvblindes sjakkforening fredag 4.oktober .

I forbindelse med kurset blir det arrangert lagkamp mot Konnerud sjakkklubb.

Det blir holdt undervisning av to meget erfarne sjakkspillere og det er også anledning for tegnspråkbrukere å delta.

Det vil bli sendt ut innbydelse i Syn-Hør-bladet senest i august.

Som blinde og svaksynte kan døvblinde bruke spesiallagede sjakkbrett. Brikkene står festet i brettets rubriker slik at spillerne kan føle med hendene. Alder spiller ingen rolle. Alle kan delta!



Forbundsleder Åshild 60 år



Hurra for vår forbundsleder Åshild Johansen som fyller 60 år den 2 mai.

Åshild er en kjempeflott person. Hun er omgjenglig og har alltid tid til å prate med alle hun møter. Hun har en god og smittende latter og er blid og imøtekommende.

Gratulerer med dagen Åshild!

Robobraille.org - en suksess

Av Cor van der Lijcke

I september ble robobraille.org lansert. Websiden tilbyr et program som oversetter tekstfiler raskt og gratis til en annen type tekstfil, som f. eks. fra pdf-filer til word-filer. Servicen er blitt brukt mye, og brukerne er tilfreds.

Servicen kan være en stor hjelp dersom pc'en ikke klarer å åpne filer, eller når Jaws ikke kan lese disse. I disse tilfeller kan robobraille.org være løsningen, ettersom dokumenter kan oversettes til en fil som systemet kan lese.

Dyslektikere har også stor nytte av den, da de kan oversette tekstdokumenter til lyddokumenter.

WIS-2012-awarden ble vunnet av Robobraille. World Innovation Summit for Education (WISE) kunngjorde at Robobraille ble valgt blant 400 kandidater.

Når du åpner websiden, er det 4 enkle, tydelig forklarte skritt til du får dokumentet ditt oversatt til den type fil du ønsker. Etter noen få minutter får du en e-post med det 'nye' dokumentet.

Jeg prøvde robobraille.org, og valgte dansk språk, fordi norsk ikke finnes. Det gikk veldig fint! Det er bare å anbefale til alle!

Test med å høre gjennom jekslene

Kilde: NOS Nyhet (Nederland), oktober 2012

Oversatt av: Cor van der Lijcke og Helen Hartog-Witte

På universitetssykehuset i Maastricht, Nederland, startes det en test med pasienter som er døve på ett øre. Det testes om de kan høre gjennom jekslene. Det dreier seg om en amerikansk oppfinnelse som har det gjenomtenkte navnet SoundBite.

SoundBite består av 2 deler. De som er døve på bare et av ørene, får en liten mikrofon i dette øret. Et lite apparat bak siste jeksel i øverste kjeve fanger lyden og videresender den gjennom hodeskallet til det øret som ikke har hørselstap.

Brukere av dette utstyret opplever at de hører fra alle sider.

Apparatet er lagd for de som ikke tåler eller ikke har nytte av vanlig høreapparat. Til nå kunne disse brukere kun få et implantat i skallet som høreapparat, den såkalte Bone Conduction Device.

Universitetssykehuset i Maastricht er det første nederlandske sykehuset som har prøvd SoundBite. Det var 5 pasienter med i testen. De første resultater er lovende, men det store spørsmålet er, om det fortsetter å fungere på lang sikt. Utprøvingen varer i et år. I USA har 250 pasienter fått SoundBite.

Tare i "Norge på langs i vår"

Kilde: www.tareteksum.no

15. april skal han gå langs Norge, ca 300 mil, fra Lindenes til Nordkapp.

Det er et prosjekt "Norge på langs" i samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelse.

De skal gå, sykle og padle på turen. De regner med å gjennomføre turen i ca 4 måneder.

Tare håper at mange kan henge med på hans tur i våren. Starten fra Lindenes er 15. april og målet er i Nordkapp ca 4 måneder senere.

Dere kan følge med på prosjektet "Norge på langs" på www.tareteksum.no.



Rådgivningskontor i Trondheim

TIL INFORMASJON !

Viser til vedtak fra Bystyret om reduksjon med et årsverk ved Rådgivningstjenesten for døve og døvblinde for 2013.

Viser også til at en medarbeider går ut i permisjon fra 01.03.2013. Vedkommende har fått ny jobb på NAV Hjelpemiddelsentralen.

Fra Mars 2013 har Rådgivningstjenesten en bemanning på 2,3 årsverk. (En reduksjon på 1 ½ årsverk fra 2012 til nå.)

Rådgivningstjenesten må prioritere følgende i tiden framover:

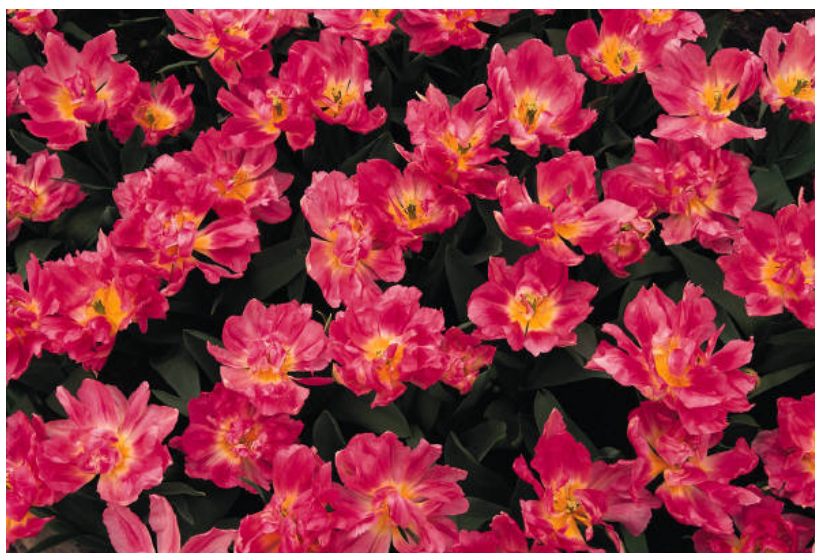
- Lavterskeltilbud for døve og døvblinde. Åpent mandag, onsdag og fredag kl. 10.00 – 14.00. Pga. redusert bemanning må vi stenge på tirsdager og torsdag.
- Saker der brukere har vedtak skal prioriteres.

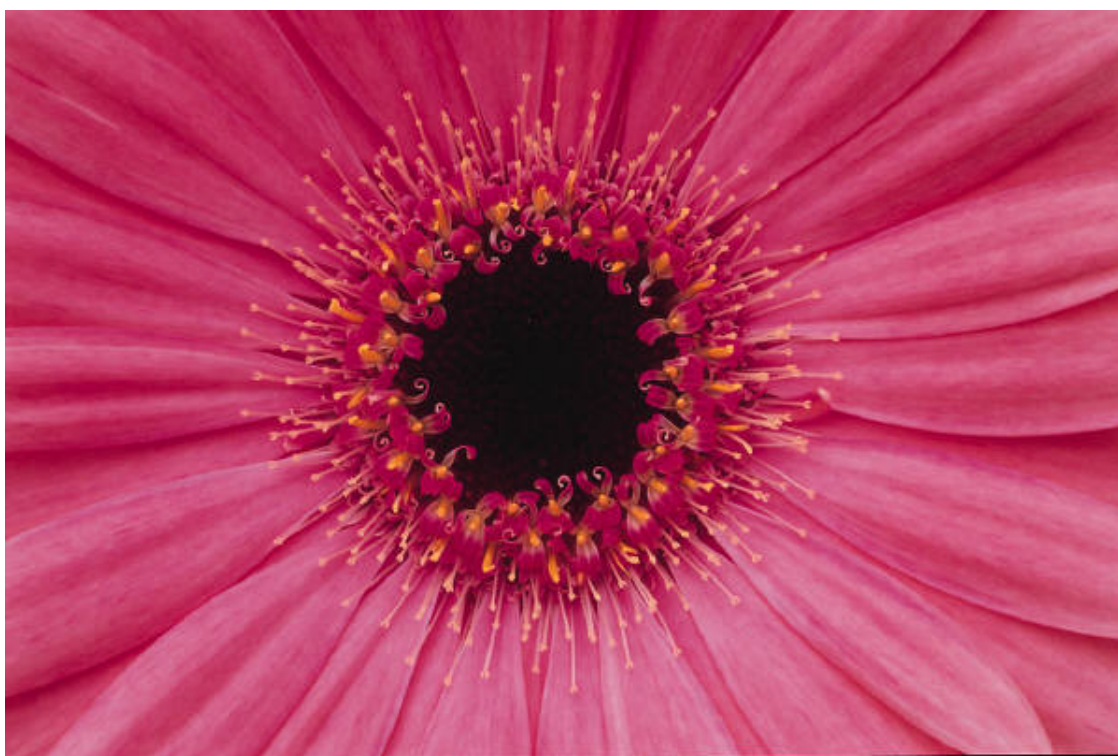
- Deltagelse i ansvarsgrupper for døve og døvblinde barn/ungdom/voksne prioriteres.

Rådgivningstjenesten må nedprioritere følgende:

- Råd/ veiledning til andre kommunale enheter ift. saker ang. døve/døvblinde reduseres.
- Undervisning og informasjonsarbeid ift. døve og døvblinde stoppes.
- Koordinering av helhetlige tiltak for døve og døvblinde stoppes.

All utleie av kompetanse på døve og døvblinde stoppes fra 01.07.2013.





Returadresse:

LSHDB (Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde, Skippergata 33, 0154 Oslo

LSHDB-sentralstyre 2012 - 2014

<i>Forbundsleder:</i>	<i>Åshild Johansen</i>
<i>Nestleder:</i>	<i>Kari Kristine Engan</i>
<i>Styremedlemmer:</i>	<i>Birgit Hagerupsen</i>
	<i>Hege Dahlen</i>
	<i>John Sandell</i>
<i>Varamedlemmer:</i>	<i>Odd Paulsen</i>
	<i>Harald Vik</i>

LSHDBs hjemmeside: www.lshdb.no (stadig oppdatert)